

D. Bartha Katalin emléktáblájának felavatása Beregszászban

D. Bartha Katalinnak, Társaságunk néhai tagjának, a Debreceni Egyetem és az Eötvös Loránd Tudományegyetem volt magyarnyelvész tanárának a tiszteletére emléktáblát helyeztek el abban a gimnáziumban, amelynek ő öt éven át tanára volt. A gimnázium falán elhelyezett domborművön egy idézet után a következő szöveg olvasható:

„**DEÁKNÉ DR. BARTHA KATALIN 1914–2008 NYELVTÖRTÉNÉSZ, A NYELVTUDOMÁNY DOKTORA, A MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG VÁLASZTMÁNYÁNAK TAGJA EMLÉKÉRE, AKI 1939-TŐL 1944-IG TANÍTOTT A BEREGSZÁSZI MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI GIMNÁZIUMBAN.**”

Az avatáson a Beregszászért Alapítvány elnöke, az ötletadó Dalmay Árpád, a beregszászi polgármester, Babják Zoltán, s Lovay Attila öregdiák beszéde után olvasták fel Társaságunk elnökének emlékező szavait, majd következett Tóth Péter tanár, végül pedig a legközelebbi hozzátartozó, Artainé Deák Anikó emlékezett édesanyjára és mondott köszönetet. Az emléktábla állítását a Beregszászi Alapítvány és a Bethlen Gábor Gimnázium mellett támogatta a Magyar Nyelvtudományi Társaság is.

A SZERKESZTŐSÉG

NYELVTÖRTÉNETI ADATOK

Bereg megye 1570. évi személynevei*

Polgár – *Nağ Lonía*: St. *Polgar*. < 'városi, esküdt, parasztgazda' (CsnSz. 864).

Pólik – *Hethien*: Bl. *polik* Judex, Lau. *Poljyk*; **Kereczen**: Em., Fr. *Polik*. < 'a szalonkák rendjébe tartozó madár' (TESz. 3: 243, *póling*).

Polyák – *Marok*: Me. *Poliak*; **Nağ Dobos**: Alb., Pa. *Poliak*; **Nağ Musaj**: Gr. *Poliak*. < 'lengyel' (CsnSz. 865).

Polyáni – *Kaydano*: *Polyani* Kopczia. < Polyána község van Máramaros, Sáros és Zemplén megyében, továbbá Beregben gyakori külterületi név a Verchovinán (MIZSER 2009b: 66).

Ponkos – *Kaszon*: St. *Ponkos*. < 1. a martirologiumi Pongrác név *-kos* képzős alakja (CsnSz. 866), 2. 'akinek dombja van' (MIZSER 2009a: 120).

Pór – *Jand*: Mar. *Por*. < 'paraszt, nem nemes' (CsnSz. 667).

Porkoláb – *Munkacz*: Nic. *Porkolab*. < 'várnagy; börtönőr' (CsnSz. 868–9).

Pósházi – *Takos*: Abraham *Posahazi*, birtokos; **Vgornia**: *Posahazi* Abraham, birtokos. > 'Pósháza, Bereg megyei faluból való' (CsnSz. 870).

Posika – *Boboliftia*: Ma. *Posika*. < Ruszin eredetű: *пощука* 'párnahuzat, párnatok' (MIZSER 2009b: 66).

Póti – *Kaszon*: Me. *Pothi*. < 'Pót, Bodrog megyei faluból való' (CsnSz. 871–2).

Potó – *Papi***: R. St. *potho*. < Világi személynév (ÁSznt. 650).

* L. MNy. 2013: 375–82.

- Pozsgai – Vgornia:** Ma. *Posgai*, birtokos. < 'Pozsega megyéből való' (CsnSz. 872–3).
- Pócsik – Bene:** Mar., Pa. *Peoczik*; **Wary:** Pa. *Peoczik*. < 'bögöly, lóbagócs' (MIZSER 2009a: 120).
- Pravata – Munkacz:** Fr. *prauata*. < Ruszin eredetű: 'egyenesség, őszinteség'.
- Préda – Halabor:** Mar. *Preda*. < 'zsákmány, martalék' (CsnSz. 874).
- Pribék – Nag Dobos:** R. Jo. *Pribek*; **Harang Lab:** St. *Pribek*. < 'az ellenséghez átpártolt személy, hitehagyott; kalauz' (Csn Sz. 875).
- Prislják – Ztrojna:** *Prisliak* Rusz. < Csak névhelyettesítő körülírás: 'jövevény ruszin' (MIZSER 2007b:80).
- Prókátor – Berekßaß:** Bl. *Prokator*. < 'szószóló, ügyvéd' (CsnSz. 875).
- Prokop – Also Vereczke** Jac. *Prokop*; **Czierneleo:** St. *Prokop* (kétszer); **Laturka:** *Prokop* Ferencz. < Martirológiumi személynév, a keleti kereszténységben gyakoribb (MIZSER 2009b: 66).
- Punák – Munkacz:** Pa., St. *Punak*. < Ukrán eredetű: *пун* 'kövér, pufók' + *-ак* (ЧУЧКА 2005: 473).
- Puskás – Deda:** Pe. *Puskas*; **Jand:** Pa. *Puskas*. < 'lövész, vadász, puskaműves' (CsnSz. 876–7). Jándon ma is élő név.
- Rabacsin – Zolyua:** Condrat *Rabaczin*. < Horvát eredetű: a *rabadžija* 'füvaros' szó *-in* patronimikumképzős alakja.
- Rác – Adon:** Cas., Th. *Racz*; **Berekßaß:** Bal. *Racz*; **Harang Lab:** Pe. *Racz*; **Tiuadar:** St. *Racz*. < 'szerb' (CsnSz. 879–30). Beregszászon, Tiszaadonyban ma is él.
- Rajkó – Lauka:** Ge. *Raiko*. < A szlovák *Rajmir*, *Rajislav*, *Rajmund* nevek *-ko* képzős alakja, a 'cigánygyerek' jelentésű szóhoz nincs köze (MIZSER 2009b: 66).
- Remete – Papi**:** Bl. *Remethe*. < 'zárkózott' (CsnSz. 890).
- Restás – Cziarnavoda:** Ant., Pa. *Restas*; **Gulacz:** Pe. *Restas*; **Vgornia:** Jac. *Restas*. < 'rostakészítő'. A CsnSz. (898) csak *Rostás* adatot hoz, de lásd még TESz. 3: 448. Csarodán ma *Rostás* formában él.
- Révész – Nag Lonía:** Bal. *Reüesz*; **Szalka:** Mar. *Reuecz*. < Foglalkozásnév (CsnSz. 893–4). Lónyán ma is élő név.
- Ric – Also Vereczke:** Pe. *Ricz* (kétszer); **Also Vereczke, Putpolodo, Ökörmeßö:** Gr. *Ricz*; **Zolyua:** Jo. *Ricz*. < A ruszin Hrihorij 'Gergely' *Hric* becézőjéből alakult (MIZSER 2007b: 81).
- Richirag – Fölsö Vereczke:** Gr. *Riczbirag*. < Összetett név: *Ric* (l. ott), a *Birag* ismeretlen.
- Ricikovics – Ztrojna:** Pa. *Riczikouicz*. < A ruszin *Ricik* (< *Hrihorij*) név patronimikonképzős alakja (MIZSER 2007b: 82).
- Ricsó – Nag Begañ:** Mar. *Riczio*. < A ruszin *Hrihorij* becézett formájának (*Hricsó*) magyarosodott alakja.
- Ricsovics – Holobina:** Fr. *Ricziouicz*; **Repede:** Jac. *Ricziouicz*. < A ruszin *Ricsó* (< *Hrihorij*) név patronimikonképzős alakja (MIZSER 2007b: 82).
- Rigó – Borsoua:** Jo. *Rigo*. < A madár egy tulajdonsága (CsnSz. 895).
- Roma – Rafaina Vifalu:** Ma. *Roma*. < A martirológiumi *Romanus* név rövidülése (CsnSz. 897).
- Román – Ignecz:** Jac. *Roman*. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 897).
- Romas – Meduefalua:** Jo. *Romaσ*. < Feltehetően a *Roma* (< *Roman*) név *-s* képzős alakja, inkább szlovák, mint ruszin.

- Rostás – Bodolo:** Gr. *Rostas*. < 'rostakészítő' (CsnSz. 898).
- Rot – Szalka:** Ben. *Rot*. < Német eredetű: 'vörös' (BRECHENMACHER 1957–1963. 2: 435).
- Rudal – Palhoua:** *Rudal* Boriz. < A *Rudolf* név ruszin, esetleg szlovák alakváltozata (MIZSER 2007b: 81).
- Rudas – Nag' Lonía:** Mi. *Rudas*. < 'földmérő' (CsnSz. 901).
- Ruszin – Loho:** Jo. *Ruzin*. < Népnév (CsnSz. 902, csak 1648-ból hoz adatot).
- Ruszinovity – Holobina:** Luc. *Rusinouit*. < Horvát eredetű: a *ruszin* népnév *-ic* patronimikonképzős alakja (MIZSER 2007b: 82).
- Ruszkai – Nag' Dobroń:** Th. *Ruszkaj*. < 'Ruszka, Abaúj vagy Zemplén megyei faluból való' (CsnSz. 902).
- Ruszovics – Ökörmeßö:** Lad. *Ruzouicz*. < A *rusz* népnév *ruszo* változatának patronimikonképzős alakja (MIZSER 2009b: 82).
- Ruzsa – Bodolo:** Bar., Em., St., Th. *Rusa*. < A *rózsa* ~ *rúzsza* ~ *ruzsza* növénynévre visszavezethető, számos motivációval magyarázható csn. (CsnSz. 899–900: *Rózsa, Rózsás*).
- Sáfár – Boboliftia:** Jo. *Safar*. < 'gazdatiszt, intéző' (CsnSz. 904).
- Salagan – Loho:** Jo. *Salagan*. < Román eredetű: *sălagean* 'szilágyi' (MIZSER 2009b: 66).
- Salétrom – Munkacz:** Christophorus *Saletrom*. < Elvonás a *salétromfőző* (Csn. 907) szóból, illetőleg metonimikus névadás jellegzetes szemantikai jegy kiemelésével.
- Sándor – Halabor:** R. Pe. *Sandor*; **Nag' Dobroń:** Ben., Vin. *Sandor*. < Világi személynév (CsnSz. 910–1). Nagydobronyban ma is élő név.
- Sárad – Cziarnavoda:** Jo. *Saradi*. < 'Sárad, Ugocsa megyei faluból való' (CsnSz. 913).
- Sárándi – Cziarnavoda:** Sim. *Sarandi*. < 'Sáránd, Bihar megyei faluból való' (CsnSz. 913).
- Saregouicz – Nelipine:** *Saregouicz* Vlassen. < Ruszin név, az ismeretlen *Sareg* személynév patronimikonképzős alakja (MIZSER 2007b: 82).
- Sári – Bodolo:** Bl., R. Pe. *Sari*; **Wary:** Basileus *Sari*. < Három motiváció lehetséges: 1. 'Sár: Heves, Szatmár, Vas megyei faluból származó', 2. Sári: Baranya, Bars, Pest, Somogy, Veszprém megyei településről való', 3. 'Sára: Zemplén megyei faluból való' (CsnSz. 914–5).
- Sarka – Balasocz:** Ignatius *Sarka*; **Berekßaß:** Alb. *Sarka*; **Bodolo:** Em. *Sarka*; **Kigios:** Ant. Bl. *Sarka*. < Szlovák eredetű: *šarha* 'nyúzó, kutyapécér' (MIZSER 2007–2008: 145).
- Sarlai – Bene:** St. *Sarlai*; **Deda:** Ant. *Sarlaý*. < 'Sarló, Bars megyei faluból való' (CsnSz. 908–9).
- Sárosi – Berekßaß:** Luc. *Sarossi*. < 'Sáros megyéből való' (CsnSz. 917–8). Ma is élő név.
- Sebestyén – Derczen:** Ant. *Sebestien*; **Harang Lab:** Jo. *Sebesten*; **Wjyd:** Amb. *Sebestien*. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 921–2).
- Selka – Ribolcz:** Sim. *Selka*. < Régi magyar személynév (ÁSznt. 706).
- Semjéni – Kis Lonía:** Jo. *Semieni*. < 'Semjén Bihar, Szabolcs, Zemplén megyei faluból való' (CsnSz. 924).
- Serkés – Bodoló:** Jo. *Serkes*. < 'tetves' (CsnSz. 928).
- Setét – Janosj:** Pe. *Setit*. < 'sötét bőrű, tekintetű' (CsnSz. 929).
- Sian – Mogioros:** St. *Sian*. < Ruszin eredetű: *шиян* 'vastag nyakú' (MIZSER 2009b: 66).
- Sidó ~ Zsidó – Berekßaß:** Pa. *Sýdo*; **Kereczen:** Ant. *Sido*; **Kis Lonía:** Jo., Me. *Sýdo*, Lad. *Sido*; **Zentmiklos:** Amb. *Sido*. < A martirológiumi *Sidonius* rövidülése (MIZSER 2007b: 82), a népnévből való eredeztetés (CsnSz. 1167–8) nem valószínű. Beregszászon, Lónyán *Zsidó* formában él ma.

Sike – **Munkacz**: Lau. *Sike* Judex, Mi. *Sike* Judex. < A martirológiumi *Sixtus* név becézett alakja (CsnSz. 930).

Siket – **Bene**: And., Luc. *Siket*; **Berekfaß**, **Kaszon**: Pa. *Siket*; **Podheren**: *Siket* Zaua. < 'süket, nagyothalló' (CsnSz. 930–1).

Sikó – **Sdiniho**: Sim. *Siko* kenez. < A martirológiumi *Sixtus* név becézett alakja (CsnSz. 931–2).

Sile – **Wary**: Lau., Pe. *Sile*. < A martirológiumi *Silvester* név becézett alakja (CsnSz. 932).

Simai – **Nag Musaj**: Ant. *Simai*. < 'Sima Abaúj, Békés, Szabolcs, Szatmár megyei faluból való' (CsnSz. 934).

Simon – **Barlobas**: Nic. *Simon*; **Barlobas**, **Takos**: Mar. *Simon*; **Boboliftia**: Fr. *Simon*; **Hethien**: Th. *Simon*; **Kigios**: Pa. *Simon*; **Lauka**: Philippus *Simon*; **Mocziola**, **Nag Lonia**, **Takos**: Gr. *Simon*; **Nag Begañ**: And. *Simon*; **Papi***: Ge., Pa. *Simon*; **Surañ**: St. *Simon*; **Takos**: Jo. *Simon*; **Tiuadar**: Bl. *Simon* Judex. < Újszövetségi eredetű személynév (CsnSz. 935–6). Ma is élő név Barabáson, Beregsurányban, Csonkapapiban, Hetyenben, Kigyóson, Macsolán, Nagybégányban, Tákoson, Tivadarban.

Sina – **Meduefalua**: Lad. *Sina*. < Szlovák eredetű: 'vaspánt, abroncs' (SSJ. 4: 409).

Sinka – **Barlobas**: Ant., Ben., Ma., Mi., Nic., R. St. *Sinka*, Seb. *Synka*; **Ribolcz**: Pe. *Sinka*. < Az újszövetségi *Simon* beceneve (CsnSz. 936–7).

Sípos – **Berekfaß**: Sim., R. Th. *Sipos*; **Cziarnavoda**: Cas. *Sipos*; **Derczen**: R. Ben. *Sipos*; **Halabor**: Jo. *Sipos*; **Papi****: Pa. *Sipos*; **Som**: And. *Sipos*; **Szalka**: Mar. *Sipos*; **Vgornia**: St. *Sipos*. < 'sípon játszó' (CsnSz. 337–8). Beregsomban, Beregszászon, Gergelyugornyán ma is élő név.

Síró – **Barlobas**: Bl. *Syro*; **Berekfaß**: Luc. *Syro*, Pe. *Siro*; **Feiercze**: Fr. *Syro*; **Kaszon**: Jo. *Syro*. < 'síró hangon beszélő, kesergő, panaszkodó' (CsnSz. 938). Beregszászon ma is élő név.

Slabec – **Podheren**: Pa. *Slabecz*. < Ruszin eredetű: *шлaбeц* 'gyenge, gyáva' (MIZSER 2007b: 83).

Sodra – **Fölsö Vereczke**: Jo. *Sodra* kenez. < Szlovák eredetű: *šodra* 'sonka' (MIZSER 2007b: 84).

Soltész – **Berekfaß**: Mi. *Szoltesz*; **Kaydano**: Val. *Szoltes* Judex; **Lauka**: Jo. *Soltez*. < 'telepes községek előljárója; jobbágyi kötelezettségektől mentesített személy' (CsnSz. 941). Beregszászon ma is élő név.

Somi – **Afzte**: Pa. *Somi*; **Nag Dobos**: Mi. *Somi*; **Nagy Gutth**: Ben. *somj*; **Szalka**: And., Ge., Pe. *Somi*. < 'Som, Bereg megyei községből való' (CsnSz. 942).

Somogyi – **Berekfaß**: Bl. *Somogi*; **Szalka**: Lad. *Somogi*, birtokos. < 'Somogy megyéből való' (CsnSz. 942–3). Ma is élő név Beregszászon.

Somosi – **Gulacz**: St. *Somossi*, birtokos. < 'Somos, Abaúj, Arad, Közép-Szolnok, Sáros megyei faluból való' (CsnSz. 945).

Sordily – **Jand**: Mi. *Sordil*. < 'a sármányok családjába tartozó énekesmadár' (CsnSz. 945. *Sordély*).

Sós – **Barlobas**: Bl. *Sos*; **Kaszon**: Jo. *Sos*, birtokos; **Munkacz**, **Sziget**: Pa. *Sos*. < 'só-bányász, sókereskedő, sószállító' (CsnSz. 946–7).

Sotós – **Czierneleo**: Fr. *Sotos*. < 'préselő, sajtoló' (MIZSER 2009b: 66).

Sóvágó – **Bene**: R. Mi. *Sovago*; **Boltrag**: Gr. *Souago*; **Deda**: Fr. *Souago*; **Hethien**: Jac., Me. *Sovago*; **Jand**: Cas. *Souago*; **Namén**: Jo. *Souago*; **Wary**: R. Jac. *Sovago*. < 'só-bányász' (CsnSz. 947).

Söveg – Cziomonía: And., Jac. *Sewüegh*. < A Söveggyártó név rövidülése (CsnSz. 952–3. *Süveg*).

Spácia – Nag Dobroń: Em. *Spaczia*. < Világi személynév és Pozsony megyei falu is (FNESz. 1: 636. *Ispáca*).

Stec – Ökörmeßö: Jo. *Stecz*. < Német eredetű: *Stez* 'tuskó; kövér ember' (BRECHENMACHER 1957–1963: 2: 671).

Stefanovics – Holobina: Iuasko *Stephanouicz*. < a *Stephan* 'István' név ruszin vagy szlovák patronimikonképzővel (MIZSER 2007b: 82).

Steran – Kölczin: Th. *Steran*. < Szlovák eredetű: a német *Ster* 'kos' *-an* képzős alakja (MIZSER 2007b: 84).

Suba – Nag Dobos: Bl., Mi., St. *Suba*. < 'subakészítő, subát viselő' (CsnSz. 949).

Suhaj – Adon: Mar., Val. *Suhaj*. < Szlovák eredetű: *šuhaj* 'legény' (SSJ. 4: 468).

Surányi – Ardo: Lad. *Swrany*, birtokos; **Bodolo:** Th. *Surani*; **Cziarnavoda, Feiercze, Kis Mufaj:** Lad. *Suranj*, birtokos; **Szernie:** Nic. *Suranj*. < 'Surány, Bereg megyei faluból való' (CsnSz. 950).

Susnyák – Duzina: Fr. *Susnak*. < Szlovák eredetű: *šušniak* 'semmirekellő, mihaszna' (MIZSER 2007b: 84).

Sutilay – Zentmiklos: Lau. *Sutilay*. < Szlovák eredetű: *šutila* 'szarvatlan, kopasz', az *-y* utólagos hozzátoldás (MIZSER 2007b: 84).

Sűrő – Mattius: Ben. *Swro*. < 'tömszi, vaskos' (CsnSz. 952).

Sütő ~ Sötő – Kalnik: Sim. *Sötő*; **Munkacz:** El. *Swtő*. < A *kalácssütő, kenyérsütő* szavak rövidülése (CsnSz. 952). Munkácson ma is élő név.

Szabados – Papi:** R. Jo. *Szabados*. < 'szolgáltatások alól felszabadított jobbágy' (CsnSz. 954).

Szabó – Adon, Berekfaß, Som: Th. *Szabo*; **Ardo:** Ge. *Zabo*; **Ardo, Derczen:** And. *Zabo*; **Barkaßo, Nag Dobroń:** R. Amb. *Szabo*; **Batthiu, Berekfaß, Wary:** R. Nic. *Szabo*; **Berekfaß:** El. *Szabo*; **Berekfaß, Bodolo, Gulacz, Halabor, Marok:** Mi. *Szabo*; **Bodolo:** Fr. *Szabo*, R. Jo. *Szabo*; **Boltrag:** Jac. *Szabo*; **Boltrag, Gulacz, Nag Dobroń:** Bl. *Szabo*; **Darocz, Nag Dobroń:** Jo. *Szabo*; **Derczen:** Dni. *Zabo* (a keresztnévet nem tudjuk) birtokos; **Halabor, Nag Dobos:** Mar. *Szabo*; **Kaszon:** Culmannus *Szabo*, Pe. *Szabo*; **Kaszon, Kouazo, Nag Dobos:** Nic. *Szabo*; **Nag Dobroń:** R. Gr. *Szabo*; **Nag Dobroń, Wary:** St. *Szabo*; **Nag Musaj:** Pa. *Szabo*, R. Val. *Szabo*; **Nag Musaj, Som:** Gr. *Szabo*; **Munkacz:** Mi. *Zabo* (kétszer); R. Bl. *Zabo*; Val. *Zabo*; **Som:** Adamus *Szabo*; **Wary:** Amb. *Szabo*, R. Mi. *Szabo*. < Mesterségnév (CsnSz. 955–7). Élő név Badalón, Barkaszón, Bányában, Beregardón, Beregdarócon, Beregsomban, Beregszászon, Bótrágyon, Derczenben, Gulácson, Haláborban, Mezókaszonyban, Mezőváriban, Munkácson, Nagydoboson, Nagydobronyban, Nagymuzsalyban.

Szakács – Gergelj: Lad. *Szakacz*, birtokos. < 'ételkészítéssel hivatásszerűen foglalkozó férfi' (CsnSz. 958–9).

Szakáll – Borsoua: Lau. *Szakai*; **Nag Musaj:** R. Me. *Szakai*. < 'szakállas' (CsnSz. 959–60).

Szalacsi – Mocziola: St. *Szalaczi*. < 'Szalacs, Bihar megyei faluból való' (CsnSz. 962).

Szalai – Halabor: Sim. *Szalai*, birtokos; **Munkacz:** Jo. *Zalai* Judex; **Wary:** Val. *Szalai*. < 'Zala megyéből való' (CsnSz. 962–3). Munkácson élő név ma is.

Szalka – Attia: Bl., Vitalius *Szalka*. < Puszta helységnév, de helyet a CsnSz. (964) nem hoz, esetünkben a közeli Szalka a névadó.

Szalkai – Kaszon: Mar. *Szalkaj*; **Namén:** Ge. *Szalkaj*. < 'Szalka, Bereg megyei faluból való' (CsnSz. 965).

Szalmadi – Gergelj, Takos: Em. *Szalmadj*, birtokos; **Vgornia:** Em. *Szalmady*, birtokos. < 'Szalmad, Szabolcs megyei faluból való' (CsnSz. 965).

Szalovics – Kölczin: Nic. *Zalouicz*. < A ruszin *Szalo* (< *Szalivon* 'Silvanus') név patronimikonképzős alakja (MIZSER 2007b: 82).

Szamosközi – Darocz: Pa. *Szamoskeozi*. < 'a Tisza-Szamos közéről származó' (CsnSz. 967).

Szaniszló – Darocz: Luc. *Szaniszlo*; **Deda:** Jo. *Szaniszlo*; **Nag Dobron:** Ant. *Szaniszlo*. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 968).

Szántó – Kouazo: Lad., Ludovicus, Mar. *Szantho*; **Som:** R. And. *Szantho*; **Vgornia:** Pe. *Szanto*. < 'földműves' (CsnSz. 969).

Szappanos – Berekfaß: Mi. *Szapanos*. < 'szappanfőző' (CsnSz. 970–1). Ma is élő név.

Szarka – Bodolo: Pa. *Szarka* Judex. < A madár egy tulajdonsága (CsnSz. 972). Ma is élő név.

Szárnyas – Berekfaß: Mar. *Szarnias*; **Berekfaß, Kis Mufaj:** Ben. *Szarnias*; **Nag Musaj:** Ge., St. *Szarnias*. < 'gyors, hamar járó' (CsnSz. 973).

Száva – Repede: Boris *Zaua*. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 976). A görög *Szavvasz* az eredeti – latinul: *Sabbatius* –, így a keleti kereszténységből származó ruszin név (MIZSER 2007b: 80).

Szécsi – Nag Musaj: Gr. *Szecki*. < 'Szécs, Gömör, Nyitra, Zemplén megyei helységből való' (CsnSz. 978).

Szederkény – Vgornia: Gr. *Szederkeñ*. < Pusztai helységnév Borsod és Heves megyében (CsnSz. 979).

Szegedi – Munkacz: Jo. *Zegedi*. < 'Szeged, Borsod, Csongrád, Torontál megyei helységből való' (CsnSz. 979–80). Ma is élő név.

Szegény – Munkacz: R. Pa. *Zegin*. < 'szűkölködő, sajnálatra méltó, szerencsétlen' (CsnSz. 980).

Székely – Bene, Berekfaß, Kigios, Kouazo, Nag Musaj, Rafaina Vifalu, Szernie: Ant. *Szekel*, birtokos; **Kaszon:** Ant. *Szekel*, birtokos; **Macziola:** Pa. *Szekel*, birtokos. < a *székely* népcsoportnévből (CsnSz. 982–3).

Szekeres – Jand: Gr. *Szekeres*; **Wary:** Bar. *Szekeres*, R. Pe. *Szekeres*. < 'kocsis' (CsnSz. 984).

Szekeresi – Berekfaß: Fr. *Szekeresi*. < 'Szekeres, Szatmár megyei faluból való' (CsnSz. 984).

Szele – Kouazo: Jac. *Szele*, Mi. *Szelye*. < Világi személynévből (CsnSz. 987).

Szellégy – Takos: Alb. *Szelleg*, Em. *Szelleg* Judex, St. *Zelleg*. < 'békés, nyájas, jámbor' (TESz. 709. *szelíd*), a CsnSz. (987) csak *Szeléd* alakot hoz.

Szeles ~ Széles – Berekfaß: Jo. *Szeles*. < 1. 'szeleburdi, meggondolatlan', 2. 'széles homlokú' (CsnSz. 988). Ma a *Szeles* név gyakoribb Beregben. Beregszászon mind a *Szeles*, mind a *Széles* élő név.

Szemő – Barlobas: Val. *Szemeo*. < A *szem* szó -ő képzős alakja, azaz: 'nagy szemű'.

Szép – Marok: Luc. *Szep*; **Nag Musaj:** Th. *Szép*. < 'csinos, délceg' (CsnSz. 1001–2).

Szeplős – Berekfaß: Fr. *Szepleos*. < 'szeplős arcú, foltos bőrű' (MIZSER 2007–2008: 145).

Szercsön(y) – Bodolo: Gr., St. *Sercheon*. < Feltehetően a *Szerecsen* név alakváltozatáról lehet szó (vö. TESz. 3: 734): 'barna bőrű'.

Szeres – Berekfaß: Fr. *Szeres*. < 'heti szerjársát végző jobbágy; szerszámkészítő' (CsnSz. 1006).

Szernyi – Borsoua: Me. *Szerny*. < 'Szernye, Bereg megyei faluból való' (FÉNYES 1851. 4: 129).

Szigeti – Kis Lonia: Mi. *Szigethi*. < 'Sziget, Bereg megye egykori falujából való' (MIZSER 2008b: 207–8).

Szjgyártó – Berekfaß: Th. *Szigiarto*. < 'bőrműves' (CsnSz. 1008–9). Ma *Szjártó* formában él.

Szilági – Berekfaß: Lau. *Szilagi*; **Bodolo:** Pa. *Szilagi*; **Bolcziu:** Mi. *Szilagi*; **Deda:** Ant. *Szilagi*; **Kaszon:** St. *Szilagi*. < 'a Szilágyságból való' (CsnSz. 1010–1). Badalón, Beregszászon, Bulcsuban, Mezőkaszonban élő név ma is.

Szima – Bodolo: Gr. *Szima*; **Wary:** Mar. *Szima*. < A ruszin *Симон* 'Simon' becézett alakja (MIZSER 2009a: 120).

Szina – Bodolo: R. Alb., Bal., Dem., Mi., St. (kétszer) *Szina*. < puszta helységnév Abaúj megyében (CsnSz. 1013).

Szivák – Also Vereczke: Lau. *Sziuak*. < Szlovák eredetű: 'deres, ősz' (MIZSER 2007b: 84).

Szkunc – Fölső Vereczke: Jac. *Szkwncz*. < Ruszin eredetű: 'nyest' (MIZSER 2007b: 83).

Szlucs – Munkacz: Lau. *Zlucz*. < Szlovák eredetű: a *sluka* 'szalonka' (SSJ. 4: 122) szó alakváltozata lehet.

Szolgai – Berekfaß: Nic. *Zolgaj*. < A *szolga* szó patronimikonképzős alakja (MIZSER 2007–2008: 145).

Szolgáló – Gellenes: Gr. *Szolgalo*. < 'cseléd' (CsnSz. 1019).

Szolnok – Kaszon: Jo. *Szolnok*. < Világi személynév (CsnSz. 1019). Ma *Szolnoki* formában él.

Szolókai – Matthius: Pe. *Szolokaj*. < 'Szalóka, Szabolcs megyei faluból való' (CsnSz. 966).

Szolyvai – Koczioua: Sta. *Zolyuaj*. < 'Szolyva, Bereg megyei helységből való' (CsnSz. 1019).

Szomó – Kaszon: Em. *Szomo*. < Valószínűleg a *szomjú* szócsaládjába tartozik, de a részletek tisztázatlanok (MIZSER 2009a: 120).

Szopaji – Ardo: Fr. *Sopai Judex*. < 'Szopaj, Szatmár megyei faluból való'. Szopaj község Vitka határába olvadt (NÉMETH 2008: 296).

Szőcs – Bene: Pe. *Szeoch*; **Berekfaß:** Jo. Laz. *Szeocz*, Luc. *Szeocz*. < A *Szűcs* (l. ott) alakváltozata (CsnSz. 1031–3. *Szűcs*).

Szőke – Barlobas: Fr. *Szeke*; **Czetfalua:** Ben., Th., Val. *Szeoke*; **Ignecz:** Ge. *Szoke Judex*; **Jand:** Val. *Szeoke*; **Wary:** Briccius *Szeoke*. < 'világos hajú' (CsnSz. 1024–5). Barabáson élő név.

Szőlek – Szalka: And., Dem. *Szewlek*. < Talán a *szülő* szó -k képzős alakja (CsnSz. 1034. *Szülek*).

Szőrös – Farnos: Mar. *szeoreos*. < 'feltűnő szőrzetű' (CsnSz. 1027–8).

Sztankó – Kölczin: Ma. *Stanko*; **Repede:** Sta. *Sztanko*. < A ruszin, illetve szlovák *Stanislav* becézett alakja (MIZSER 2007b: 81).

Sztankovics – Nelipine: *Stankovicz* olekza; **Zolyua:** Jeremias *Ztankouicz*. < Az előző név patronimikonképzős alakja (MIZSER 2007b: 82).

Szubák – Kereczen: Mi. *Szubak*. < Ruszin eredetű: 'kankutya'.

Szudor – Deda: Mi. *Szudor*; **Gulacz:** St. *Szudor*. < Valószínűleg a latin *sutor* 'varga' szó elírása lehet.

Szullics – Kouazo: Jac. *Szullics*. < Cseh, esetleg lengyel eredetű: a *Sulislav* (MOLDANOVÁ 1983: 221–2) név patronimikonképzős alakja.

Szumák – Kalnik: Cl. *Szumak*. < Szlovák eredetű: *suma* '(pénz)összeg' + *-ák*, azaz: 'elszámoló, elszámoltató'.

Szúcs – Berekfaß: Nic. *Szius*; **Kaszon** Jac. *Sziüs*; **Munkacz:** Mi. *Zwcz*. < 'ruházkodásra alkalmas bőrök kikészítésével, szabásával, varrásával foglalkozó iparos' (CsnSz. 1031–3). Ma is él Beregszászon, Mezőkaszonban.

Szúcsi – Ignecz: Mi., Val. *Zwczj*; **Repede:** Ma. *Zwczj*. < A *Szúcs* név patronimikonképzős alakja (CsnSz. 1033).

Szűrszabó – Berekfaß: Gr. *Szwr Szabo*. < 'szűrt készítő mesterember' (CsnSz. 1034).

Szürtei – Som: Seb. *Szrittej*, birtokos. < 'Szürte, Ung megyei faluból való' (CSÁNKI 1: 423; CsnSz. 1031).

Takács – Berekfaß: Jac. *Takacz*. < 'szövőmester' (CsnSz. 1037–8). Ma is élő név.

Takar – Munkacz: Ben. *Takar*. < 'göngyöl, fed, összehord' (TESz. 3: 823).

Takó – Janosj: Ant. *Tako*. < Az újszövetségi *Tamás* beceneve (CsnSz. 1038).

Tákosi – Bolcziu: Jo. *Takosi*; **Surañ:** R. Bl. *Takosi*. < 'Tákos, Bereg megyei faluból való' (CsnSz. 1038).

Tálás – Ardo: Luc. *Thalas*; **Bathiu:** R. Amb. *Tallas*; **Barkaßo:** Dem. *Talas*. < 'faze-kas; tálmosó' (CsnSz. 1039).

Talpas – Nag Dobos: Gr. *Talpas*. < 'széles talpú; gyalogos katona' (CsnSz. 1040–1).

Tamás – Baloffalua: Luc. *Tamas*; **Derczen:** R. Alb. *tamaσ*; **Marok:** Cl. *Thamas*; **Nag Dobos:** Alb. *Thamas*. < Újszövetségi eredetű személynév (CsnSz. 1041–2).

Tapasztó – Berekfaß: Fr. *Tapaszto*, Jo. *Tapazto*. < 'házat, kemencét, kályhát tapasztó mesterember' (CsnSz. 1045).

Tar – Harang Lab: Laz. *Tár*; **Szernie:** Em., Lau., R. Pe. *Tar*. < 'kopasz' (CsnSz. 1046). Ma is élő név Szernyén.

Tarbuczín – Meduefalua: *Tarbuczín* Olexa. < Ismeretlen eredetű.

Tari – Nag Dobron: Alb., Mi., Pe. *Tari*. < Tari: 'Tar Heves megyei faluból való' (CsnSz. 1048–9); Nagdobronyban ma is élő csn.

Tarkás – Nag Musaj: Bl. *Tarkas*. < 'őszes', de lehet, hogy a *Farkas* név elírása.

Tarnóci – Kalnik, Macziola, Meduefalua: St. *Tarnoczj*, birtokos. < 'Tarnóc, Ung megyei faluból való' (CsnSz. 1050).

Tarpai – Borsoua: Bar. *Tarpaj*; **Gulacz:** Ant., Ma. *Tarpai*; **Kigios:** R. Me. *Tarpaj*. < 'Tarpa Bereg/Szatmár megyei faluból való' (CsnSz. 741).

Tege – Bodolo: Lad., Mel. *Thege*. < Világi személynév (ÁSznt. 741).

Tenge – Bodolo: Amb., Mi. *Thenge*. < A *teng* 'szűkös viszonyok között él, tengődik' ige (TESz. 3: 887. *teng*) folyamatos melléknévi igeneve.

Terke – Afzte: Fabianus *Therke*. < A *Terestyén* világi személynév becézett formája (CsnSz. 1063).

Tibai – Macziola: Fr. *Tybaj*, birtokos; **Namén:** R. Christiani *Tybaj*, birtokos; **Som:** Gr. *Tibaj*, birtokos; **Szalka:** Bl. *Tybaj*, birtokos. < 'Tiba, Ung megyei faluból való' (CsnSz. 1064).

Tik – Berekfaß: Val. *Thik*. < 'tyúk' (CsnSz. 1098. *Tyúk*).

Tímár – **Bolcziu**: Pa. *Thimar*; **Kouazo**: Gr. *Thimar*. < 'bőrrel foglalkozó iparos' (CsnSz. 1066).

Tirik – **Kereczen**: Gr. *Thyrik* Judex. < Ismeretlen eredetű.

Tóbiás – **Munkacz**: *Tobias* Anna. < Ószövetségi személynév (CsnSz. 1069).

Tódi – **Jand**: Gr., Lad., Nic. *Todi*. < A martirológiumi *Tódor* beceneve (CsnSz. 1069).

Tóhádi – **Tiuadar**: Ge. *Tohati*. < A CsnSz. (1069–70) konkrét helységekre gondolt, de valószínűbb, hogy egy beregi tájegységről való származást jelöli, vö. „a történeti Bereg megye délnyugati része a Szernye és Egercse patakok között” (JUHÁSZ 1988: 104).

Tomás – **Boboliftia**: Nic. *Thomas*; **Kaydano**: Ben. *Tomas*. < A *Tamás* szlovák megfelelője (MIZSER 2009b: 66).

Tompa – **Kydano**: Gr. *Tompa*; **Rakos**: Fr. *Tompa*; **Wary**: Em., R. Mi. *Tompa*. < 'nehéz felfogású' (CsnSz. 1074).

Toporás – **Fölső Vereczke**: Pe. *Toporas*. < Román eredetű: 'szarkaláb' (MIZSER 2007b: 83).

Torma – **Berekfaß**: Gr. *Torma* Judex. < 'csipős fűszernövény' (CsnSz. 1077). Ma is élő név.

Toros – **Wjyd**: Gr. *Thoros*. < Világi személynév (CsnSz. 1079).

Torzás – **Wary**: Fr., Jo., St. Judex *Torsas*. < A *torzsa* 'vastag növényi szár' szó -s képzős alakja (CsnSz. 1080). Ma is élő név.

Tót – **Adon**: Mar. *Toth* Judex; **Barlobas**, **Berekfaß**, **Cziarnavoda**, **Kereczen**: Gr. *Toth*; **Bene**: Val. *Toth*; **Benediki**: Th. *thot*; **Berekfaß**: Pa. *Tot*, R. Bl., R. Catherina, R. Jo., Lad. *Toth*; **Berekfaß**, **Bodolo**, **Kouazo**: Jo. *Toth*; **Berekfaß**, **Vgornia** (kétszer): Sim. *Toth*; **Bodolo**: Fr. *Toth*; **Cziarnavoda**: R. Pe. *Toth*; **Cziarnavoda**, **Nağ Musaj**: Bl. *Toth*; **Deda**: Pa. *Toth*; **Hethien**: St., Th. *Tot*; **Ignecz**: And., Nic. *Tot*, Luc., Mar., Pe. *Thot*; **Jand**: Lau., St. *Toth*; **Jand**, **Iuani**, **Namén**: Mi. *Toth*; **Jand**, **Kouazo**: Dem. *Toth*; **Kaydano**, **Kis Dobroń**, **Nağ Musaj**, **Namén**, **Wary**: Th. *Toth*; **Kaszon**, **Nağ Dobos**: Nic. *Toth*; **Kis Gutth**: R. Bl. *Thot*; **Munkacz**: Ge., Jo., Pe. *Toth*; **Nağ Dobos**: Amb., Me., R. Seb. *Toth*; **Nağ Lonja**: Mar. *Toth*; **Szalka**: Ant. *Toth*; **Vgornia**: Bal. *Toth*. < 'szlovák, felső-magyarországi' (CsnSz. 1080–2). Badalón, Barabáson, Benében, Beregdédán, Beregszászon, Csarodán, Gergelyugornyán, Gúton, Hetyenben, Jándon, Kisdobronyban, Lónyán, Mezőkaszonyban, Mezőváriban, Munkácson, Nagydoboson, Nagymuzsalyban, Tiszaadonyban, Tiszakerescenyben, Tiszaszalkán, Vásárosnaményban ma is élő név.

Tót-Gál – **Berekfaß**: St. *Tot Gál*. < Összetett név (CsnSz. 1082).

Tót-György – **Nağ Dobos**: Mi. *Toth Georğ*. < Összetett név (CsnSz. 1082).

Tót-Orbán – **Nağ Dobos**: Pa. *Tot orban*. < Összetett név.

Tőnek – **Balafe**: Amb., Pe. *Theonek*. < Ismeretlen eredetű.

Török – **Balafe**: Amb. *Thörök*; **Kereczen**: R. Amb. *Theoreok*; **Nağ Begañ**: Cas. *Teoreok*. < Népnév (CsnSz. 1087–8).

Törös – **Berekfaß**: Pa., Th. *Theoreos*. < 'tört készítő' (CsnSz. 1088–9). Ma is élő név.

Trombitás – **Adon**: Jo. *Trombitas*, birtokos; **Berekfaß**: St. *Trombitas*. < 'trombitán játsszó' (CsnSz. 1091–2).

Trus – **Duzina**: And., Lad. *Trus*. < Német személynév: *Trusch* < *Truzo* (GOTTSCHALD 1971: 240).

Trut – **Also Vereczke**: Fr. *Trut*. < Ruszin eredetű: 'lusta, naplopó' (MIZSER 2007b: 83).

Tuba – **Cziomonja**: R. Bar., R. Em., St. *Tuba*, Jo. *Twba*. < 'galamb' (CsnSz. 1092).

Tulkó – **Nağ Musaj**: Seb. *Twlko*. < Valószínűleg a *tulok* alakváltozata.

Tulász – *Nelipine*: Jo. *Thulasz*, Ft. *tulyas*. < Szlovák eredetű: 'csavargó' (MIZSER 2007b: 84).

Tunya – *Kaszon*: Cas. *Tunia*. < 'lusta, lomha' (CsnSz. 1093).

Tur – *Zentmiklos*: Jo. *Twr*. < Ruszin, illetve szlovák eredetű: 'tulok', a bátorság szimbóluma (MIZSER 2007b: 84).

Turcsák – *Berekβaβ*: Alb. *Twrcziak*. < Szlovák eredetű: a *tur* 'tulok' szó -*čák* képzős alakja (MIZSER 2007–2008: 145).

Túri – *Bene*: Em. *Thuri*; *Nag Dobos*: Ant. *Thuri*; *Wary*: Jo. *Turi*. < 'Túr: Hont, Külső-Szolnok, Somogy vagy Torda megyéből való' (CsnSz. 1094).

Turica – *Baloffalua*: St. *Turicza*. < Szlovák eredetű: '(növénynevként:) küllőrojt' (MIZSER 2009b: 66)

Turkucsuk – *Zolyua*: St. *Turkuczuk*. < Ukrán eredetű: a *мыркым* 'bóbitás galamb' (UDVARI 2000–2003. 5: 396) szó -*чук* képzős alakja.

Túros ~ **Túrós** – *Wjyd*: Bl. *Thuros*. < 1. Túros 'fekélyes, sebes'; 2. Túrós: 'túrót áruló' (CsnSz. 1095).

Turovics – *Palhoua*: Marcuσ, Pe. *Turovic*, *Turoicz* Manajlo. < Ruszin vagy szlovák eredetű: a *Tur* személynév patronimikonképzős alakja (MIZSER 2007b: 83).

Tyukodi – *Munkacz*: Val. *Tiukodi*. < 'Tyukod, Szatmár megyei faluból való' (CsnSz. 1098).

Ugrai – *Szalka*, *Wjyd*: Jo. *Vgraj*, birtokos. < 'Ugra, Bihar megyei faluból való' (CsnSz. 1100).

Ungi – *Namén*: Bal., Jo., Pe. *Vngi*. < 'Ung megyéből való' (CsnSz. 1104).

Úr – *Bene*: Jac. *Urh*, Jo. *Vrh*. < Világi személynév (CsnSz. 1104–5).

Urbán – *Homok*: St. *Vrban*; *Papi***: Bl. *Urban*, R. Jac. *Vrban*. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 788–9. *Orbán*).

Vági – *Boltrag*: And., Pa. *Vagi*. < 'a Sopron megyei Vágról való' (CsnSz. 1111–2), talán 'Vág melléki' is lehetne a jelentése.

Vajda – *Munkacz*: St. *Vayda*. < Méltóságnév (CsnSz. 1113–4).

Vak – *kys mogioros*: Marcuσ *Vak*. < 'világtalan, farkasvakságban szenvedő' (CsnSz. 1115).

Vámos – *Munkacz*: Val. *Vamos*. < 'vámstedő' (CsnSz. 1117).

Váncs – *Munkács*: Mi. *Vancz*. < Ruszin eredetű: az *Ivan* beceneve.

Vankovics – *Marticzia*: *Vankouicz* Kopczia. < A *Vanko* (< *Ivan*) név patronimikonképzős alakja (MIZSER 2007b: 82).

Vántus – *Barkaβo*: Em. *Vantuσ*; *Homok*: Jac. *Vanthus*. < A világi *Olivantus* végződésneve (MIZSER 2005: 46). Barkaszón ma is élő név.

Várdai – *Berekβaβ*: Mi. *Vardaj*; *Marok*: St. *Wardaj*, birtokos. < 'a Szabolcs megyei Várdáról való' (CsnSz. 1120).

Varga – *Ardo*, *Kis Mufaj*: Th. *Varga*; *Bene*: Ant., Jo. *Varga*; *Bene*, *Kaszon*, *Munkacz*, *Sziget*: Mi. *Varga*; *Bene*, *Kaszon*, *Nag Musaj*: R. Ge. *Varga*; *Bene*, *Munkacz*: Alb. *Varga*; *Bene*, *Tiuadar*: Bar. *Varga*; *Berekβaβ*: R. Me., R. Nic., St. *Varga*; *Berekβaβ*, *Kaszon*: Luc. *Varga*; *Berekβaβ* (kétszer), *Kaszon*, *Matthius*, *Nag Lonia*: Fr. *Varga*; *Berekβaβ* (kétszer), *Kaszon* (kétszer), *Munkacz*, *Nag Lonia*: Mar. *Varga*; *Berekβaβ*, *Munkacz*: Gr. *Varga*; *Berekβaβ*, *Nag Dobos*, *Nag Dobroń*: Dem. *Varga*; *Gulacz*, *Kouazo*: Em. *Varga*; *Kaydano*, *Kaszon*, *Nag Dobos*: Pa. *Varga*; *Kaszon*: R. And., Aug., Pe., R. Sta.

Varga; **Kouazo**: Bl. *Varga*; **Munkacz**: Fr. *Varga* Judex; **Munkacz, Nag Musaj, Wary**: And. *Varga*; **Wary**: Ben., Lau. (kétszer) *Varga*. < 'lábbelikészítő, -javító' (CsnSz. 1120-2). Benében, Beregardón, Beregszászon, Gulácson, Lónyán, Mátyuson, Mezőkaszonyban, Mezőváriban, Munkácson, Nagydoboson, Nagydobronyban, Nagymuzsalyon mai is élő név.

Varró – Barlobas: R. Mar. *Varro*; **Bodolo**: Ant., Bar., Ben., R. Dem., Dio., Me., Pa., Th. *Varro*; **Kereczen**: Nic. *Varro*; **Mocziola**: Mi. *Varro*; **Nag Dobos**: Dem., Em., Val. *Varro*; **Nag Musaj**: Lau. *Varro*. < 'szabó, foltozó szabó, hímvarró' (CsnSz. 1124). Barabáson, Nagymuzsalyban ma is élő név.

Vas – Bodolo: Me. *Vas*; **Boltrag**: Mi. *Vas*; **Czetfalua**: Ben. *Vass*; **Gulacz, Tiadar**: Jo. *Vasz*, birtokos; **Kaszon, Sziget**: Jo. *Vas*; **Nag Dobron**: Pa. *Vas*; **Nag Dobos**: Em. *Vas*; **Szalka**: El. *Vas*; **Wary**: Pe. *Vas*. < A *vasműves*, *vasverő* szavak rövidülése (CsnSz. 1125-6). Csetfálván ma is élő név.

Vasáras ~ Vásáras – Berekfaß: Lad. *Vasaras*. < 1. Vasáras: 'vaskereskedő', 2. Vásáras: 'vásározó' (CsnSz. 1127).

Vasas – Boltrag: Mel. *Vasas*; **Papi***: Mi. *Vasas*. < 'vasas kereskedő, vascipót előállító' (CsnSz. 1127-8). Csonkapapiban ma is élő név.

Vaska – Namén: Gr. *Vaska* Judex. < Szlovák eredetű: az *Ivan* név beceneve (KNEIÉZSA 2003: 297). Ma is élő név.

Vaskardú – Berekfaß: Mi. *Vaskarda*, Luc. *Vaskardu*. < A szót értjük ugyan, de a motíváció homályos (MIZSER 2007-2008: 145).

Vatai – Halabor: Gr. *Vathaj*. < 'Vata (ma: Vatta), Borsod megyei faluból való' (CsnSz. 1129-30).

Vedres – Bathiu: Gr., Jac., Th. *Vedres*. < 'vedret készítő' (CsnSz. 1131).

Vég – Attia: Gr. *Végh*; **Berekfaß**: Pe. *Veg*; **Hetien**: R. Th. *wegh*; **Kaszon**: Bl., Dem. *Végh*; **Kigios**: Alb. *Végh*; **Szalka**: Mar. *Vegh*; **Wjd**: Mi., Nic., Val. *Veg*. < 'a helység szélén lakó' (CsnSz. 1131). Beregszászon, Kígyóson, Mezőkaszonyban ma is élő név.

Végső – Ifnete: Dem., Fr., Gr. *Vegsö*. < 'a falu szélén lakó' (CsnSz. 1132).

Véke – Bodolo: St. *Veke*. < Pusztá helységnév Zemplén megyében.

Vékei – Benediki, Biftra, Cziapoczka, Meduefalua: Fr. *Vekej*, birtokos. < 'Véke, Zemplén megyei faluból való' (CsnSz. 1132).

Veklics – Zolyua: Lau. *Veklicz*. < 'barna, barnapiros ember' (MIZSER 2007b: 83).

Velica – Munkacz: Pe. *Velicza*. < Szlovák eredetű: 'felség; felséges asszony'.

Verbóci – Nag Begañ: Ge. *Verbeoczi*. < 'Verbóc, Ugocsa megyei faluból való' (CsnSz. 1135).

Veres – Attia, Nag Musaj: Mi. *Veres*; **Barlobas**: Jo. *Veres*; **Berekfaß**: R. Mi. *Veres*; **Bodolo**: Ben., R. Bl., Gr., Me. *Veres*; **Deda, Wary**: Me. *Veres*; **Gergelj**: Th. *Veres*; **Halabor**: Em., Jo., Pa., Vitalius *Veres*; **Kereczen, Nag Musaj**: Ge. *Veres*; **Papi***: Gr., R. Nic. *Veres*; **Wary**: Nic., Pe. *Veres*. < 'vörös hajú, arcú' (CsnSz. 1136-8). Badalón, Barabáson, Beregszászon, Gergelyugornyán, Haláborban, Márokapapiban, Mezőváriban, Tiszakerecsenyben ma is élő név.

Vernikó – Cziarnavoda: Gr. *Verniko*. < Szlovák eredetű: a *verný* 'hú, húséges' (SSJ. 5: 68-9) szó *-ko* képzős alakja.

Veszemka – Kölczin: Laz. *Veszemka*. < Ismeretlen eredetű.

Vete – Berekfaß: Gr. *Vethe*; **Bodolo**: And., Cas. *Vethe*; **Surañ**: Bl. *Vethe*. < A *vet* ige folyamatos melléknévi igeneve: 'vető' azaz magvető (MIZSER 2007-2008: 145).

Vetics – Zolyua: Jac. *Veticz*. < Valószínűleg a szlovák *Szvetics* magyarosodott alakja: *Szvet* (< *Svetoslav*, *Svetimir*) + *-ič* patronimikon képző.

Vető – Czetfalua: Luc. *Wetó*. < 'magvető' (CsnSz. 1141).

Vida – Cziomonía: Me. *Vida*. < A martirológiumi *Vid* név patronimikum képzős alakja (CsnSz. 1142).

Vietor – Borsoua: El. *Vidor*. < A latin *vietor* 'kádár', inkább foglalkozást jelöl és nem családnevet.

Vidra – Barlobas: Ant., Pa. *Vidra*; **Cziapoczka:** Jo. *Vidra*; **Surañ:** Mar., Pe. *Vidra*. < 'vidravadász' (CsnSz. 1143).

Vince – Kaszon: Lad., Seb., Sim., St., Th. *Vincze*; **Nag Begañ:** Pe. *Vince*, Jo., Pe. *Vincze*; **Nag Dobos:** Sim. *Vincze*; **Nag Musaj:** Ge., St. *Vincze*; **Tiuadar:** Th. *Vincze*. < A martirológiumi *Vincentius* rövidülése (CsnSz. 1145). Nagydoboson ma is élő név.

Vinclér – Daidhaza: Jac. *Vinczler*. < 'a szőlő gondozásával megbízott alkalmazott'. A CsnSz. (1145) csak *Vincellér* adatot hoz.

Vinda – Nag Dobroñ: Jac., Mar. *Vinda*. < Puszta helységnév Beszterce vidékén (MIZSER 2004: 210). Ma is élő név.

Virrasztó – Kaydano: Jo. *Virasztó*. < 'éjjeliőr, vigyázó' (CsnSz. 1147).

Viski – Balafe: Amb. *Viski*; **Wary:** Cl. *Viski*. < 'Visk, Máramaros megyei városból való' (CsnSz. 1147–8).

Vitálius – Berekfaß, Bodolo: Amb. *Vitalius*. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 1149).

Vitéz – Bene: And. *Vitez*. < 'katona, harcos' (CsnSz. 1149–50). Ma is élő név.

Volosin – Fölsö Vereczke: Lad. *Voloszin*. < Ruszin eredetű: 'oláh' (MIZSER 2007b: 83).

Vorszen – Duzina: Jac. *Vorszen*. < Ismeretlen eredetű.

Vurgocs – Kölczin: Lau. *Vurgocz* Judex. < Ismeretlen eredetű.

Vuska – Borsoua: Luc. *Vuska*. < Ruszin eredetű: 'serke'.

Zaborás – Berekfaß: Val. *Zaboras*. < Szóhatár-eltolódással keletkezett: *az aborás* > *a zaborás*, azaz 'aboracsináló' (MIZSER 2007–2008: 145).

Zadavla – oblaz: San. *Zadavla*; **Palhoua:** Nic. *Zadavla*. < Ruszin eredetű: 'fojtogató' (MIZSER 2007b: 83).

Zahor – Boltrag: Ant. *Zahor*. < Valószínűleg a ruszin *Zakar* alakváltozata.

Zálog – Attia: Alb., Pa. *Zalog*. < 'biztosíték' (CsnSz. 1157).

Záp – Nag Dobos: Bal. *Záp*. < 1. 'rossz szagú', 2. 'a szekér keresztléce, küllő' (TESz. 3: 1186).

Zeaniga – Also Vereczke: Lad. *Zeaniga*. < Ismeretlen eredetű.

Zelinkó – Palhoua: Jo. *Zelinko*. < Szlovák eredetű: a *zelino* 'növény, fű' szó *-ko* képzős alakja (MIZSER 2007b: 84).

Zen – Duzina: Nic. *Zen*; **Fölsö Vereczke:** Jo. *Zen*. < A martirológiumi ruszin *Zenon* név rövidülése (MIZSER 2007b: 81–2).

Zenovics – Palhoua: And. *Zenouicz*. < Ruszin eredetű: az előző név patronimikonképzős alakja (MIZSER 2007b: 82).

Zöld – Nag Dobos: Jo., Pe. *Szeold*. < 'nagyon sápadt' (CsnSz. 1162–3).

Zöldes – Nag Begañ: Ant. *Zeoldes*; **Rafaina Vifalu:** Alb. *Zeoldeos*, Ant. *Szoldos*. < 'zöld, nagyon sápadt' (CsnSz. 1163).

Zsiba – Som: Alb. *Siba*. < 'kisliba' (MNYA. 367).

Ø – Kaszon: R. Bar. Ø; **Meduefalua:** R. Cl. Ø. A családnevek hiányoznak.

A hivatkozott irodalom

- BAHLOW, HANS 1967. Deutsches Namenlexikon. Familien- und Ortsnamen nach Ursprung und Sinn erklärt. Keyzersche Verlagsbuchhandlung, München.
- BAKOS FERENC 1982. A magyar szókészlet román elemeinek története. Akadémiai Kiadó, Bp.
- BRECHENMACHER, JOSEF KARLMANN 1957–1963. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Familiennamen 1–2. C. A. Starke Verlag, Limburg a. d. Lahn.
- CONSTANTINESCU, N. A. 1963. Dicționar onomastic românesc. Editura Academiei Republicii Populare Române, București.
- ЧОПЕЙ, ЛАСЛОВЪ 1883. Русько мадярскій словарь. Власность Мадярскоѣ Кор. Державы, У Будапештѣ.
- Чучка, Павло 2005. Прізвища закарпатських українців. Історико-етимологічний словник. Видавництво „Світ”, Львів.
- FÉNYES ELEK 1851. Magyarország geographiai szótára 1–4. Pesten.
- GOTTSCHALD, MAX 1971. Deutsche Namenkunde. Unsere Familiennamen nach der Entstehung und Bedeutung. Walter de Gruyter & Co., Berlin.
- HAJDÚ MIHÁLY 2010. Családnevek enciklopédiája. Leggyakoribb mai családneveink. Tinta Könyvkiadó, Bp.
- IORDAN, IORGU 1983. Dicționar al numelor de familie românești. Editura Științifică și Enciclopedică, București.
- JUHÁSZ DEZSŐ 1988. A magyar tájnévadás. Nyelvtudományi Értekezések 126. Akadémiai Kiadó, Bp.
- KNIEZSA ISTVÁN /2003. Helynév- és családnévvizsgálatok. Lucidus Kiadó, Bp.
- LEHOCZKI TIVADAR 1881. Beregvármegye monographiája 1–3. Ungvárott.
- MIZSER LAJOS 2005. Dercen és Szernye családnevei. Névtani Értesítő 27: 43–9.
- MIZSER LAJOS 2006a. Angalét. Magyar Nyelv 102: 84–5.
- MIZSER LAJOS 2006b. Kígyós mai vezetéknevei. Magyar Nyelvjárások 44: 171–5.
- MIZSER LAJOS 2006c. Izsnyéte vezetéknevei. Névtani Értesítő 28: 55–8.
- MIZSER LAJOS 2007a. Asztély. Magyar Nyelv 102: 78.
- MIZSER LAJOS 2007b. Ruszinokra utaló tulajdonnevek a XVI. századi Bereg megyéből. Névtani Értesítő 29: 79–85.
- MIZSER LAJOS 2007–2008. Beregszász 1570. évi családnevei. Nyelvtudomány 3–4. 141–8.
- MIZSER LAJOS 2008a. Vezetéknév-kutatások Bereg megyében. In: P. LAKATOS ILONA – PETHŐ JÓZSEF szerk., Elméletek és módszerek. Bessenyei György Könyvkiadó, Nyíregyháza. 29–46.
- MIZSER LAJOS 2008b. Sziget. Magyar Nyelv 104: 207–8.
- MIZSER LAJOS 2009a. Történelem és családnév Kárpátalján. In: KARMACSI ZOLTÁN – MÁRKU ANITA szerk., Nyelv, identitás és anyanyelvi nevelés a XXI. században. PoliPrint, Ungvár 117–21.
- MIZSER LAJOS 2009b. A munkácsi várhoz tartozó falvak hely- és személynévei 1570-ben. Névtani Értesítő 31: 63–7.
- MIZSER LAJOS – RÉVAY VALÉRIA 2004. Tanulmányok Bereg, Máramaros, Szatmár és Ugocsa XVII–XIX. századi nyelvvállapotáról. Örökségünk Kiadó Bt., Nyíregyháza.
- MOLDANOVÁ, DOBRAVA 1983. Naše příjmení. Mladá Fronta, Praha.
- NÉMETH PÉTER 2008. A középkori Szatmár megye települései a XV. század elejéig. A nyíregyházi Jósza András Múzeum Kiadványai 60. Nyíregyháza.
- Prosvj.= MILAN BOSANAC, Prosvjetin imenoslov. Prosvjeta, Zagreb, 1984.
- SSJ.= ŠTEFAN PEČIAR, Slovník slovenského jazyka 1–6. Vydateľstvo Slovenskej Akadémie VIED, Bratislava, 1959–1968.
- UDVARI ISTVÁN 2000–2003. Ukrán-magyar szótári adatbázis 1–6. Nyíregyházi Főiskola Ukrán és Ruszin Filológiai Tanszék, Nyíregyháza.

MIZSER LAJOS